

Президент України відкрив Національний аерокосмічний центр

Київ (Р.Р.). — В суботу, 14-го вересня, «Урядовий Кур'єр» повідомив про відкриття в Дніпропетровському Національному центрі аерокосмічної освіти молоді України.

У вчорашніх заходах взяли участь Президент України Леонід Кучма та прем'єр-міністр Павло Лазаренко. Мета центру — забезпечити потужний інтелектуальний потенціал держави в царині ракетобудування і космонавтики.

Президент України у вітальній промові наголосив, що відкриттям Національного центру аерокосмічної освіти молоді України практично поставлено рапекту на розмовах, що ракетно-космічна галузь в Україні завершується. «Майбутнє України однозначно в космосі», — переконаний Л. Кучма.

Президент Л. Кучма привітав з 90-річчям ветерана космічного ракетобудування і одного з фундаторів цієї галузі в Україні, двічі героя соціалістичної праці Олександра Макарова, який протягом 25 років очолював «Південний машинобудівний завод» у Дніпропетровському, на якому вивчалася ракетно-космічна техніка. Л. Кучма, який свого часу змінив ветерана на посту генерального директора заводу, нагородив О. Макарова «Орден князя Ярослава Муд-

(Закінчення на стор.3)

Введення гривні в Україні викликало позитивні відгуки

Київ (Р.Р.). — Тут у понеділок, 16-го вересня, після півночі перестав бути в обігу купюно-карбованець у українська національна валюта — гривня здобула повноправне життя.

Прем'єр-міністр України Віктор Пинзеник сказав, що грошова реформа пройшла рівно від першого до останнього дня тому, що в Україні склалися сприятливі економічні умови: інфляція була в межах одного відсотка. Щоправда, пенсіонери отримали лише 60 відсотків належної пенсії, оскільки водночас погасувалась заборгованість із заробітків. Решту пенсії буде виплачено уже гривнями, пояснив Пинзеник.

Правоохоронні органи викликали заходів проти провокацій і різного шкідництва, як наприклад, передбачених емісій. В ході цих заходів викрито кілька груп, які виготовляли і збували фальшиві карбованці. Важливу роль відіграло і те, що Уряд заборонив підіймати ціни на час реформи. А передчасне зняття мораторію на ціноутворення має свої позитивні наслідки хоча б тому, що «контроля за цінами — це чудовий привід для зловживань чиновників-контролерів», вважає віцепрем'єр-міністр. За його словами, ринок сам дає причини для їх штучного стримування. Крім того, Уряд уже підготував і передав у Верховну Раду проєкт державного бюджету на 1997 рік, у якому передбачено річну інфляцію в межах 25 відсотків. Вживається також заходи для зменшення податків з підприємств з метою поживлення виробництва.

Проведення в Україні

грошової реформи викликало схвалення і серед міжнародних організацій, керівників держав, в закордонній пресі. Директор-розпорядник Міжнародного валютного фонду (МВФ) Мішель Камdessus привітав президента Л. Кучму і народ України з успішно проведеною грошовою реформою. Японська газета «Джапан Таймс» та «Дейлі Йоміури» пишуть, що здійсненася вікована мрія українців мати свою валюту. Американо-українська «Вашингтон Пост» пише, що гривня знаменує позитивний момент в економічній реформі України. «Геральд Трибюн» вважає, що гривня полегшить життя українського бізнесу.

Л. Кучма знову кандидуватиме

Київ (УНІАР). — Президент України Леонід Кучма заявив, що він має намір знову кандидувати на становище Президента України в наступних виборах, які мають відбутися у жовтні 1999 року. У телевізійному інтерв'ю у понеділок, 16-го вересня, він пояснив своє рішення тим, що прагне завершити процес реформ в Україні: «стільки необхідно зробити, що одночасно не можна обмежитись. Життя так

складається і світовий досвід це підтверджує, що десять років — це той мінімальний час, коли країна, розпочавши реформи — і політичні, і економічні — досягає результатів».

Конституція України передбачає можливість перебувати на становищі Президента протягом двох п'ятирічних каденцій підряд. Леонід Кучма був обраний 10-го липня 1994 року, перемігши у виборах тодішнього Президента Леоніда Кравчука.

Створюється організація «Діти війни»

Київ. — Тут створюється нова позапартійна організація «Діти великої вітчизняної війни». Головою організаційного комітету Ольга Татарніцева повідомила, що «Діти війни» — це добровільне об'єднання, членом якого може стати кожний, хто в роки Другої світової війни був у дитячому віці (1928-45 роки народження). Тобто, колишні юні партизани, піонери-герої, малолітні в'язні німецьких концтаборів, трудівники тилу тощо.

Організація має на меті пошук, об'єднання і соціальний захист другого по-

коління ветеранів війни. Організація має намір домагатися від Верховної Ради юридичного закріплення в законах положення про визнання учасниками війни всіх дітей війни, збирання їх імен і надання таких самих пільг, що й ветеранам війни. Планується створити молодечу групу «Пошук», яка має стати джерелом відродження піонерської організації і основою для створення соціалістичного конгресу молоді.

За словами Татарніцевої, організація «Діти війни» поповнить блок лівих сил.

Дебатують справу поширення НАТО

Київ (Р.Р.). — Тут 14-16-го вересня відбувся семінар «Регіональна безпека і стабільність». Семінар проведено під егідою Північно-Атлантичної Асамблеї за підтримкою Верховної Ради України.

Виступаючи на семінарі, голова українського парламенту Олександр Мороз сказав, що він є прихильником «позабюрократичної для всіх європейських країн». Під час зустрічі з головою Північно-Атлантичної Асамблеї Карстоном Фойгстоном він мав певні застереження щодо поширення НАТО, оскільки «нова геополітична ситуація у зв'язку з поширенням НАТО може стати дуже гострою для України».

О. Мороз запропонував величезні суми грошей, які ряд країн готові витратити для вступу до НАТО, близько 100 блн. дол., скерувати на економічну підтримку країн Центральної і Східної Європи.

О. Мороз також зазначив, що НАТО все ще «зас-тосовує політичний диктат в деяких країнах».

К. Фойгстон заперечив, сказавши, що «НАТО змінило свою концепцію». Міністер закордонних справ України Геннадій Удовенко вважає НАТО «ефективною і досить гнучкою» структурою, яка може стати основою нової європейської системи безпеки, «здатної адекватно відповідати на нові виклики і загрози». Водночас він наголосив, що формування нової

структури безпеки має базуватися «на розділі функцій, взаємодії і компліментарності» всіх існуючих європейських та євроатлантичних структур — НАТО, ЗЕС, ОБСЄ, ЕС, та РЕ. Г. Удовенко вважає неприпустимими «ієрархічність чи підпорядкованість» серед цих структур. Міністер не згоден з думкою, що Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) слід надати у новій системі безпеки «ролю політичної надбудови». На його думку, є можливість знайти сприятливі рішення про рівноправну участь держав у цих міжнародних організаціях.

Оскільки все складається так, що поширення НАТО є справою недалекої перспективи, Україна зацікавлена у налагодженні відносин в рамках «особливого партнерства», що дасть змогу поглибити співпрацю у військовій, економічній, науково-технічній, інформаційній та інших сферах. Україна також виступає за створення зон вільної торгівлі, а згодом — підписання угоди з Європейським Союзом, отримання статусу асоційованого партнера України в Західноєвропейському Союзі. При цьому Україна відстоює свою думку про нерозташування ядерної зброї на території нових членів НАТО. Саме тому Україна виступає за створення в Центральносхідній Європі зони, вільної від ядерної зброї.

Росії не дозволять впливати на поширення НАТО

Київ (Р.Р.). — Тут 17-го вересня газета «Кієвські Ведомості» прочитувала відповідь на питання постійного представника Канади у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі Джона Андерсона. Під час зустрічі з групою українських військовослужбовців Д. Андерсон сказав, що поширення НАТО відбувається з урахуванням думки керівників Росії, проте НАТО не дозволить Росії брати участь в остаточному вирішенні питань щодо прийняття нових членів до союзу.

Водночас Д. Андерсон зазначив, що, відносини України і НАТО є важливим елементом стабільності в Європі. Він також зазначив, що політичний комітет НАТО уже готує відповідь на пропозиції України створити в Центральній Європі зону, вільну від ядерної зброї.

ЗСА приймуть курдів

Вашінгтон. — У понеділок, 16-го вересня, понад 2,000 втікачів, які були правіниками американських військових і добровольних акцій у північному Іраку шасливо перейшли турецький кордон. Звідтіл ЗСА ще того самого дня відправили перший транспорт до Гуам, де втікачі переходитимуть відповідну перевірку на право азилу та поселення в ЗСА.

У більшості, ці втікачі це курди та їхні родини, котрі працювали урядниками, шоферами, перекладачами чи на інших добровільних становищах для американців, які опинилися в скрутному становищі в околицях місцевості Загто у північному Іраку, після того як Саддам Гуссейн тому два тижні після своє військо в ці околиці. З уваги на їхній зв'язок з американцями ці особи були б наражені на покарання іракськими властями.

Вже у неділю, 15-го вересня, вони почали прибувати на кордон Іраку з Туреччиною, де після перших негативних реакцій зі сторони Туреччини їм вкінці дано тимчасове право на перебування. Їх примістили в місцевості Сіполі у південносхідній Туреччині. ЗСА вирішили звідтіл перевезти їх на летунсько-військову базу в Гуам літаками, котрі винайняло приватне доброчинне угруповання Міжнародна організація для переселення.

Нікола Бірнс, речник Державного департаменту, заявив, що всі втікачі до четверга, 19-го вересня, вийдуть з Туреччини. Згодом перейдуть відповідно перевірці для перебування на постійне поселення в ЗСА. Н. Бірнс підкреслив, що «ми чуємося зообов'язані щодо цих людей, бо вони були з нами і нам допомагали впродовж останніх п'ятих років».

Росте недовір'я між Сирією та Ізраїлем

Дамаск. Сирія. — Недовір'я між Сирією та Ізраїлем увійшло в новий і досить небезпечний етап. Побойоючись, що ізраїльтяни активізують бойові дії проти проіранських партизанів у південному Лівані, Сирія у приспешеному порядку розмістила в Лівані 12,000 вояків. Деякі сирійські формаци розміщено дуже близько від ізраїльських укріплень на Голанських пагорбах.

Йдеться про безперервну антижидівську терористичну діяльність Гезболлі, однієї з найбільш неспоступливих і екстремістичних мусульманських організацій шітської релігійної орієнтації, яку фінансує Тегран і яка вже багатороків діє на півдні Лівану, досить успішно чинячи перешкоди на шляху до близькосхідного замирення.

Сирійський міністр інформації Мохаммед Сал-

ман в інтерв'ю арабській газеті «Аль-Гаят», яка виходить у Лондоні, повідомив, що сирійські війська в Лівані здійснюватимуть переміщення поступово, в декілька етапів. «Спочатку нашої головною ціллю було унеможливити розпаловання масштабної війни між Ізраїлем та організацією «Гезболла». Відтак ми почали концентрувати наші війська у стратегічних районах і поблизу ізраїльських військових варт», — сказав М. Салман.

Переміщення сирійських військ дуже занепокоїло ізраїльтян. Спостерігачі стверджують, що в країні панує велике психологічне напруження. Щоб його розв'язати, до населення звернулися прем'єр-міністр Бенямін Нетанягу і міністр оборони Іцак Мордехай, закликаючи своїх громадян до спокою.

В Україні (З інформації УНІАР)

ВІДКРИВСЯ ДРУГИЙ СВІТОВИЙ КОНГРЕС ГУЦУЛЬЦІВ

ІВАНО-ФРАНКІВЩИНА. — У місті Яремче 13-го вересня відкрився 2-ий Світовий конгрес гуцулців. Організатором його є Всеукраїнське Об'єднання Товариств Гуцульщини. На конгрес прибули делегати із західних областей України та з-за кордону, зокрема, з Канади, ЗСА і Румунії. Передбачається проведення в рамках Конгресу науково-практичної конференції «Екологічні передумови розвитку рекреації на Гуцульщині», фольклорного фестивалю та свята лісника.

НА ЧАЕС ТАКОЖ ВКЛЮЧИВСЯ АВТОМАТИЧНИЙ ЗАХИСТ

ЧОРНОБИЛЬ. — Тут 13-го вересня, о 2-й годині 30 хвилин по полудні, під час планових перевірок устаткування, автоматичний аварійний захист зменшив потужність першого енергоблоку Чорнобильської АЕС із 760 на 540 мегават. Причиною був дефект в одному з вузлів електричної схеми. Подія не вплинула на радіаційну обстановку на ЧАЕС і довкола неї.

ОДИН ПОДАТОК ЗЛІКВІДОВАНО

КИЇВ. — Верховна Рада України звільнила від придбання патенту для продажу автомобіля власника, якщо продаж здійснюється один раз протягом календарного року. Парламент вніс відповідну зміну до декрету Кабінету Міністрів з 17-го березня 1993 року. У 1996 році в Україну ввезено з-за кордону 11,814 автомобілів, серед них 60 відс. особами, для яких це є постійним бізнесом. У 1994-95 роках зафіксовано 14,347 випадків продажу громадянами двох і більше авто.

Л. КУЧМА ЗАКЛИКАЄ КАЗАТИ ЛЮДЯМ ПРАВДУ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ. — Під час

зустрічі з керівниками області Президент України Леонід Кучма сказав, що саме введення гривні не забезпечує матеріального добробуту і попереду в Україні важкі часи. «Ми маємо чесно дивитися людям в очі і про це казати», — сказав Президент. За його словами будуть закриватися дефіцитові шахти та інші підприємства і це може спричинити вибух безробіття. Але без цього етапу перебудови економіки не обійтися, сказав Президент. «Після першого етапу грошової реформи можна стверджувати, що ми досягнемо успіху, лише поєднавши фінансову стабілізацію із структурною перебудовою економіки», — зазначив Президент Кучма.

ЗМІНЮЄТЬСЯ СТРУКТУРА ЧОРНОМОРСЬКОГО ПАРОПЛАВСТВА

ОДЕСА (Р.Р.). — Президент Чорноморського пароплавства Олександр Стогнієнко повідомив, що управлінський апарат компанії цього року зменшиться на 1,000 місць і становитиме 970 осіб. Заборгованість чужим компаніям покищо становить 308 млн. дол., але до кінця року частину буде виплачено і залишиться 178 млн. дол. За словами О. Стогнієнко, передбачається продати старі кораблі на брухт та побудувати нові. Вже продано 18 кораблів, а 12 інших підлягають реновації. Середній вік флоту — 20 років. На Миколаївському корабельбудівному заводі будуються два кораблі типу «Панамакс». З метою захисту кораблів від конфіскації за борги в чужих портах, найрентабельніші кораблі Чорноморського пароплавства переводяться в сухохідні компанії.

ЧЕРГОВА ПЕРЕВІРКА В ОТЧОЧЕННІ ПРЕЗИДЕНТА

КИЇВ (Р.Р.). — Комісія Верховної Ради України з питань боротьби зі злочинністю доручила Генеральній прокуратурі організувати перевірку

законності отримання житлової площі головою Адміністрації Президента Дмитром Табачником. Комісія вважає, що Д. Табачник, маючи в Києві помешкання, незаконно отримав через Кабінет Міністрів України трикімнатну квартиру загальною площею 115 квадратних метрів на двох осіб — на себе і дружини. При цьому, зазначено в рішенні засідання Комісії, дружина також мала помешкання в Києві, а саме на вул. Ярославів Вал, 28, кв. 32. «Ми матимемо можливість переконатися, чи спроможне нинішнє керівництво Генеральної прокуратури проводити об'єктивну перевірку законності дій високих урядових осіб. Залежно від того, чи впорється із цим завданням Генеральна прокуратура України, ми зробимо висновок щодо довір'я чи недовір'я її керівництву», сказав голова комісії Григорій Омельченко.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗА СОЦІАЛЬНУ І НАЦІОНАЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

КИЇВ (Р.Р.). — Тут відбулася дводенна наукова конференція «За соціальну і національну справедливість в українській державі», організована Організацією Українських Націоналістів. За словами голови ОУН Миколи Плав'юка, конференція проаналізувала досягнення у справі розбудови української держави та накреслила шляхи втілення національної ідеї як основи державотворення. Обговорено також шляхи втілення в життя положень Конституції України. Вироблені в ході конференції ідеї та рекомендації можуть допомогти державним і політичним структурам при розробці їхніх програм. У конференції взяли участь представники ОУН, УРП, урядовці, правники, представники науки, культури, голова Асоціації фермерів України Микола Щербан та голова парламентарної Комісії з питань культури Михайло Косів.

У СВІТІ

РУМУНІЯ ПІДПИСАЛА з Мадагаскаром договір, яким має закінчитися постійне непорозуміння поміж ними двома державами, що існує майже сто років. Підписання угоди має допомогти обома тим державам вступити до НАТО і Європейського союзу. П'ять років ішли переговори щодо передумов договору, в якому головними точками є права для 1.6 млн. мадагаскарців, що проживають на румунській території, і вимога Румунії, що її границі мають бути незмінні. Мадагаскар зрештешувала з домагання автономії для своєї меншини на території Румунії і тим усунуло «камінь незгоди».

В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ проходить тепер судовий процес проти одного із поліційних старшин, що був членом а відтак провідником відділу «Ваплас», який мав за завдання вимордовувати чорних. Хоча процес триває вже 18 місяців і старшина Е.де Кок має на совісті 89 злочинів, тепер щойно вперше покликано його безпосередньо зізнаватися.

В АМЕРИЦІ

З НАБЛИЖЕННЯМ ДНЯ ВИБОРІВ, які цього року відбудуться у вівторок, 5-го листопада, в країні досить раптово змінилася тематика ключів передвиборчої кампанії обидвох кандидатів. З проблем економіки перескочено до проблем злочинів в країні. Роберт Дол, кандидат на президента Республіканської партії твердить, що президент Білл Клінтон, «головує в країні епідемії злочинів та вживання наркотиків підлітками». Президиент у відповідь на цей закид щодо протитивника виступив на екранах телевізії на тлі синіх односторонь одної з найбільших поліційних профспілок країни, які дали йому свою офіційну підтримку.

У ПОНЕДІЛОК, 16-ГО ВЕРЕСНЯ, ракета «Атлантик» без будь-яких перешкод злетіла у космос в 4:54 год. ранку, з летунської бази у Кейп Канаверал на Флориді, щоб вкінці, після майже піврічного перебування, на російській космічній станції «Мір», забрати на землю американського астронавта д-р Шеннон Лусід.

СВОБОДА

UKRAINSKYI SHOLENNIK

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaostat@travel.ios.com

Передплата на рік \$100.00, на півроку-\$60.00. Для членів УНСоюзу \$75.00 річно, на півроку-\$40. За кожну зміну адреси-\$1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилл

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Резигнації як знак протесту

В останніх днях в американській політиці можна заважити новий феномен, який аналітики досі не уважали питомим для американців — резигнації із важливих політичних постів на знак протесту проти політики своїх провідників.

Політичні аналітики, зокрема автор книжки „Резигнація як протест” Едвард Вайсбедн, доводять на різних фактах, що політичні резигнації є, як і досі були, популярні у Великій Британії з тієї простої причини, що там уряд діє як колектив і тим самим кожний член уряду несе спільну відповідальність за кожне рішення. В ЗСА, однак, де повну відповідальність за політичні потягнення несе президент, досі дуже рідко траплялися випадки резигнації його близьких співробітників, тому що вони уважали б це наявним доказом браку лояльності до свого політичного провідника.

Тепер, однак, ця настанова міняється і можна зареєструвати щораз більше випадків таких резигнацій із підкресленням різниці поглядів щодо рішення президента чи кандидата на цей пост.

Тут найбільше розголосу, здається, принесла резигнація трьох провідників осіб із Департаменту охорони здоров'я — Мері Джо Бейн, Пітера Еделмана і Вендела Праймуса з приводу реформи велфєру, яку Білл Клінтон схвалив.

Не менше голосна є резигнація двох політичних стратегів із табору кандидата на президента Роберта Дола, яка є широко коментована у всіх засобах масової інформації, як кожна політична сенсація, що може мати вплив на вислід близьких вже виборів.

Все це відкрило питання, що важливіше: лояльність до свого політичного ментора і провідника, чи чесність зі собою і своїми поглядами?

Аналітики того питання вважають, що надмірна лояльність, яка досі була непорушна в американському політичному світі, має своє коріння в тому, що більшість дорадників чи співробітників президентів — це правники із спільних бюр, де саме така лояльність для фірми, в якій працюється, є першою і обов'язковою догмою. Може тим треба пояснити те, що досі проблема „афери Вайтвотер” не знайшла повного вияснення, а деякі з її дієвих осіб вибрали смерть або тюрму, а не „зрадили” своїх співробітників, тобто Президента і його дружини.

Коли у всіх засобах масової інформації, дослівно в кожній газеті та на кожній телевізійній програмі, ми мали нагоду в тих днях оглядати Сузан МекДугал в кайданках на руках та ногах, то мимоволі мусіла насунутися думка, що тут лояльність до подружжя Клінтонів була аж надто наглядна. Але чомусь рівночасно мусить і прийти питання: чи це тільки лояльність чи і вирахуваність? Бож хіба С. МекДугал знає, що її мовчанка про співробітників у справі Вайтвотер, які дійшли до найвищих постів в ЗСА, напевно її колись добре оплатиться. Майбутнє покаже, як довго вона буде сидіти в тюрмі.

Але, здається, ніде немає такого подвійного розуміння критеріїв лояльності, як саме у політиці. Отже, чому мало б це бути інакше в політиці ЗСА?

Мимоволі насуються думки про такі випадки на нашому українському загімну. Тут лояльність є дуже зумовлена вигодою та атмосферою в даний момент. Чи треба аж давати приклади? Напевно кожний читач їх має подостатком. А вже коли йдеться про резигнацію з принципу, для „добра справи”, то вона в нашому політичному житті є дуже й дуже рідким явищем. Звичайно, як хтось вже захопить добрий пост, то ніякий принцип не змусить його до резигнації і ніяке „добро справи”. Тому, здається, бачили ми довгі роки тих самих людей у т. зв. політичному проводі еміграції. А в молодій самостійній державі маємо тепер інший феномен. Політичні провідники так часто змінюються, тобто, їх міняють, що немає в них навіть часу на резигнацію чи якийсь протест.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з по смертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листа паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (декто розуміє це вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо знайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріалах, як скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

Ярослав Гайвас

КУЛІСИ І НАСЛІДКИ НЕВДАЛОГО ПЕРЕВОРОТУ

I

Три роки розвалювалася совєтсько-російська імперія. 1989 рік вважається початком тієї найвагомшої в XX столітті історичної події, бо в тому році скапітулювали комуністичні режими в Польщі, Чехо-Словаччині, Мадярщині, вийшли на поверхню життя національно-визвольні рухи численних інших народів, а коронацією цього процесу був упадок берлінського муру. Кордон імперії пересувався до тисячі кілометрів на схід, а всередині імперії почався невідхильний розклад. Остаточний і дефінітивний її поділ почався в серпні 1991 року, а в грудні того ж року зникла назва СССР.

„Перестройка” і гласність, які мали бути останнім порятунком імперії, а на місце її комуністичної форми мала б прийти якась інша — як це сталося понад сімдесят років тому, коли на місце царизму прийшов більшевизм — стали ширмою, в тіні якої поставав зовсім новий духовий і суспільно-політичний лад. Лідер СССР Міхail Гorbачов, спадкоємець Леніна-Сталіна-Хрущова-Брежнєва, від свого призначення 1985 року Генеральним секретарем КПСС, тобто одноособовим володарем СССР, нама-

гався зберегти СССР „перестройкою” і змінами, які були замалі і прийшли запізно, щоб мати силу втримати старий лад. Але й таких не бракувало, що вивірив, що це вдасться досягнути. Одні плянували, як і Гorbачов, добитися цього реформами, „перестройкою”, інші — силою, „твердою рукою”. Ціль у них була та сама, тільки методи, засоби і способи різні.

Гorbачов збирав довкола себе людей, які мали б йому допомогти це зробити. Реакційні сили, які хотіли реставрації старого, якийсь час співпрацювали з ним, пробуючи якнайбільше зберегти старого і таким чином невідлізувати нове або звести його нанівець. Головним дорадником Gorbachova і архітектором плянованої реконструкції був батько російської сучасної політології, один з найпередовіших російських інтелектів Георгій Шахназаров. Він і тепер залишився з Gorbachovим, керуючи політологічним центром „Фонд Gorbachova”. Вже самою назвою однієї з останніх своїх статей він стверджує, що „надії ще не втрачено”. Він же видав книжку „Цена свободы”. У своїх виступах та статтях він з'ясовує, як разом з Gorbachovим вони форму-

лювали і вводили в життя „перестройку”. І харектиристичне, що Шахназаров зважився визнати: „Перестройку розпочав не Gorbachov, не партійне керівництво. Ініціатива належала національним рухам, до яких долучилися низові клітини КПСС”. Національні провідники, які після десятиліть жакливої совєтсько-російської зими вийшли на поверхню життя, або повернулися з тюрем та концетраційних таборів, а ще інші скинули машкару послуху російській владі, ставили перші кроки у будові нового, національного.

Отже, виявили себе три супротивні сили: ті, що хотіли реставрації старого, відтак ті, що намагалися зберегти старий лад реформами, і накінець — ті, що орієнтувалися на зовсім нове і протиставилися одним і другим. Ніде правди діти: ті треті були спочатку найслабші. Але вони відкинули комуністичну тарабарщину про „боротьбу класів” як головний двигун історичного розвитку, а звернулися лицем до народу. Серед них були різні політичні відтінки, але в основному вони виступали як національно-демократичні сили. Правда, були між ними і ліві елементи

старої якості, характерної для всіх наших соціалістичних партій, які не вміли оцінити ваги національного елементу. Цілком інакше було у наших сусідів, які той елемент уважали підставним. Навіть комуністи Прибалтики, Польщі, Мадярщини включили той відтінок у свої програми та практичну політику, що їм і дало змогу в деяких випадках наново здобути владу у висліді переведених виборів. 21-го березня 1991 року відбувся на терені республік СССР референдум, заініційований прихильниками збереження імперії. Оскільки вся справа практичній організації референдуму перебувала в руках комуністів і шовіністів, то його висліди були для національно-демократичних сил негативні: більшість голосуючих висловилося „за”. На базі того висліду Gorbachov приспівів сформульовані принципи і форм нового союзного договору. Текст того нового союзного договору готувала група спеціалістів, головним з яких був Шахназаров. Твердобілі комуністи брали участь у цьому процесі, намагаючись якнайбільше своїх поглядів протиснути в той текст проекту.

(Закінчення буде)

Роман С. Голіат

ПОЛЬСЬКИЙ ІСТОРИК — ПРО МИНУЛЕ ОБОХ НАРОДІВ

II

відоми, що від лютого 1944 до кінця 1945 року загинуло з рук НКВД 99,000 українців, ув'язнено 105,000, зі Західної України депортовано 200,000 українців.

Знаємо, що боротьба з ОУН-УПА тривала в терені до 1949 року, коли згідно з наказом її командира ген. Чупринки (Романа Шухевича) УПА перейшла до підпілля (конспірації), з уваги на великі втрати, які її спіткали у тому періоді.

Органи НКВД і їх війська були занаяжовані в Польщі. Невідомі практичні висліди їхньої діяльності. Офіційне її занаяжування в боротьбі з УПА і їх прихильниками тривало до другої половини 1945 року. Це помогло польським комуністам. Існують на це докази, що такий стан існував аж до 1946 року, коли у тій боротьбі участь брали прикордонні війська.

Автори далі згадує, що

між Польщею і СССР. У міжнародному праві щойно та угода означала, що Польща зрікається теренів, у тому числі й Західної України.

В кінці Тожеський звертає увагу, що ніхто добровільно не залишає своїх батьківщин, головню тих, які були центрами польської культури. На захід від Бугу і Сяну знаходилися також батьківщини українців, з якими вони були сильно зв'язані. Викроєна на сході Польща була накинута аліянтами, а українське населення, через боротьбу УПА, переселене на західні й північні терени Польщі, що стало „камнем незгоди” між поляками й українцями.

Це були найголовніші рядки з елябортів д-ра Ришарда Тожеського про „гірке” минуле українського й польського народів. Варто при цьому згадати, що проф. Тожеський — знавць польської українських відносин і знаний зі своїх об'єктивних праць з історії минулого польського і українського народів.

Ольга Мак

КАТЕДРА УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ, ЧИ КАФЕДРА МАЛОРОСІЯНСТВА?

III

Ще в 1993 році торонтонський тижневик „Україна і Світ”, що його видають новоприбульці (і, треба віддати їм належне, видають зі знанням фаху), вмістив кілька блискучих підвалів пера двох мовознавців з Монреалю — Романа Сербина і Ярослава Харчуна під промовистим заголовком „Шовкова русифікація”. Автори, як видно по всьому, поліготи, зуміли зберегти наукову холонокровність (нижчепідписана їм дуже за це прикмету заздрить) і з нещедною безсторонністю викрили численні московські безчинства в ділянці нашої мовної культури. Редакція „України й Світу”, згідно з засадами журналістичної етики, матеріал видрукрувала, але у своїх поглядах не похитнулася, чи тому, що вважала себе більше компетентною за згаданих науковців, чи попросту тому, що перечуватися у зрілому віці лінв. А що напевне читачі в листах до редакції критичували засмічену (хоч назагал і вироблену) мову тижневика, то редакція відповіла так: „...наша мовна політика (!) полягає у повазі до друкованого слова незалежної держави на ім'я України. Ми шануємо її закони, в тому числі і її літературну мову”... Звичайнісінька демаргогія! З почуття такту ми не спитали і не питаємо редакцію „України й Світу”, чому ж вона втікала з України, якщо так шануві її закони, і то втекла в такий критичний час, коли в державі відчується гострий брак свідомих молодих людей зі знанням української мови? Бо вся попередня еміграція покидала рідні землі тому, що не визнавала пануюче там насильство законом, хіба наругою над законністю взагалі, в тому числі і над своєю рідною мовою, яку вперто й нещадно виваляли з обігу, хоч ніби українська мова в УССР вважалася державною від самого початку встановлення

„радянської” влади. Далі в тому редакційному листі „України й Світу” було написано таке повчання: „Мова — складний організм і далеко не завжди підпорядкована політичним законам (sic! О.М.). А закони лінгвістики змінювати не політикам (ще один камінець у город „буржуазних націоналістів”), а лінгвістам, тобто, науковцям-мовознавцям”. Знову демаргогія, але все ж ми внесли б до неї коректу: мова ніколи не сміє підпорядковуватися політичним законам, як то було в УССР. А тим часом наш законний правопис був не просто змінений, а заборонений, з наказу московських „лінгвістів”, „науковців-мовознавців” з-під папора ГПУ і був погромлений і знищений разом з його авторами уже місцевими „лінгвістами” і „мовознавцями” під керівництвом Баліцкого при допомозі малоросійських держиморд без ніяких наукових степенів, зате з партійними квитками в кишенях. Чисто „по-науковому”, чи не так? Трохи дивно, що редакція „України й Світу”, складена з людей інтелігентних, не знає цього історичного факту. Натомість, як видно поміж рядками, уважає українство якоюсь політичною партією, в той час, коли саме між нами три партій навіть трохи заборонено, починаючи від монархістів і кінчаючи комуністами. А втім, можуть і не знати. Коли в Україні люди у віці сорочиків навіть не чули про голод, то тим подібніше могли не чути й про трагедію з Харківським правописом. А голод, як і погром правопису, були лишень двома сторонами загального наступу червоної Москви на Україну і все українське. Так, що коли Гітлер зі своїми полчищами вдерся на нашу землю, то застав уже двинатище, на якому закопано добробут, свободу праці, свободу мови, свободу вибору місця проживання, свободу твор-

Олег М. Волянський

Американський журнал про „Бабин Яр”

Американський міліон „Барнс Рів’ю” за липень 1996 року присвятив багато місця Україні, помістивши дві статті про українські справи.

Перша стаття є про Великий голод в Україні у 1932-33 роках, під заголовком „Забутий Голокост України”, друга під заголовком „Що сталося в Бабиному Ярі? Факт чи міт”. У цій статті обговорено справу Бабиного Яру. Вже сам зміст журналу притягає увагу читача. Його заголовки кажуть: „Київський пам'ятник голокосту”, а в короткому, багатозначному коментарі кажеться: „Пам'ят про масакру жидів у Бабиному Ярі є болючою для всіх політиків, однак докази вказують на те, що її ніколи не було”. Автор статті — Михайло Никифорук, голова Комітету дослідження Бабиного Яру.

Летунський розвідчик фотографії вже не раз вказали на місця масових похоронів. Так, наприклад, відкрито масові гроби польських офіцерів та інтелігенції в околиці Харкова, що були розстріляні більшовиками у 1939 і 1940-их роках, а та-кож масові гроби українців у Биківні, Білгородці та Дарниці, жертв комуністичного голоду і терору початку 1930-их років. (Недавно, завдяки авіа-фотографіям, відкрито в Боснії масові похоронення мусулманського населення, розстріляного сербамі — О.В.).

В Американському крайовому архіві у Вашингтоні знаходяться біля 1,100,000 авіафотографій, у тому числі яких 600 знимок Києва, включно із „Бабиним Яром”. Перші фотографії Києва, зроблені 27-го травня 1939 року, показують навіть такі деталі, як авта, тіні стовпів електричних лямп, більш куції та навіть малі дерева. На похилості Бабиного Яру видно маленькі деревця. Остання фотографія, зроблена 18-го червня 1944 року показує, що рослинність у Бабиному Ярі непошкоджена, тільки куції та деревця трохи поворостали. Остання фотографія не показує там скупчень людей чи більших тварин і не видно, щоб природа там була порушена. На думку автора, вістку про „масакру” жидів у Бабиному Ярі вигадали совєтські діячі Ілля Еренбург і Василій Гросман, щоб відвернути увагу від виявленої масакри польських офіцерів

у Катині та українців в Галичині. Під час юрєнберзького процесу совєти подали скаргу на німців, що вони, мовляв, вимордували десятки тисяч людей у Бабиному Ярі та Катині. Тому що ці оскарження не були підтримані свідками, але лише письмовими свідченнями, юрєнберзький суд ці оскарження відкинув. Щойно 12 років пізніше справу Бабиного Яру „воскресив” американський журналіст Джоєф Шехтман, переконавши шістьох євгенія Євтушенка написати дуже хвилюючу і популярну поему „Бабин Яр”. Однак, як каже автор, „і талановито написана поема не може встоятися перед фізичними доказами”. На думку автора, „масакра” жидів, якщо відбулася, то не у Бабиному Ярі.

Після проголошення незалежності України справа Бабиного Яру знову набрала розголосу, коли амбасадор України до ООН Геннадій Удовенко написав статтю до „Вашінгтон Таймсу” з 5-го вересня 1991 року про Бабин Яр, де він твердив, що у першому місяці окупації Києва німці вбили біля 50,000 жидів, переважно дітей. Тут Никифорук заважає, що перед приходом німців до Києва з міста евакуювано 150,000 жидів і є сумнівним, щоб вони не забрали своїх дітей зі собою.

Проти „масакри” у Бабиному Ярі промовляють також інші факти. Преса українського підпілля писала про те, що німці розстрілювали українців, але нема згадки про масове розстрілювання жидів. Також вже на еміграції колишні мешканці Києва, в час окупації німцями, не згадують про масове розстрілювання жидів у Бабиному Ярі, аж до 70-их років, коли стало „модним” про це говорити. Автор додає, що також не було свідків про співучасть українців у нацистських злочинах.

Натякаючи на те, що українські урядові чинники з опортуністичних причин пропихають ідею „голокосту” у Бабиному Ярі, автор кінчає свою статтю словами: „Мабуть теперішні провідники України прислужилися б краще своєму народові і своїй післякомуністичній совісті, якщо вони виявили справжнє каяття у справі комуністичного голоду на початку 30-их років, який мав, без сумніву, колосальні розміри”.

чости і навіть право почувати себе людським індивідумом — ідеальний терен для німецького „герренфольку”, якому треба було рабів, рабів і лишень рабів. Але навіть і Гітлер не наказував нам, чи ми маємо писати „лямп” чи „лампа”, а чи „зал” чи „зала” або „гол” чи „хол”, як також не виступав у ролі „старшого брата”, покровителя й учителя. Тому, признавшись по правді, далеко дуже неспачно виглядають урочистості свят перемоги, що була нічим іншим лишень заміною нового замшморгу на старий.

Правопис — у певній мірі річ умовна, але, признаний і узаконений, стає обов'язковим для літературної мови. Це, звичайно, коли сам уряд і його структура, який підлягає культура, виховання й освіта, законні, а не накинени силоміць віроломним колонізатором. У нас справа з узаконенням саме через ці причини взагалі спочатку була безвиглядна і тому припізнилися, хоч ми мали досконаліх знавців нашої літературної мови і кільканадцять дуже солідних правописних проєктів ще в минулому столітті. Взяти, наприклад, хоч би й Пантелеймона Куліша (сам себе він демонстративно з-українська називав Паньком) — витонченого й аж до педантизму прискількивого знавця української мови. Сьогодні багато людей навіть не знає, що ми вживаємо саме його абетку, кулішівку, бо в УССР небезпечно було навіть вимовляти вголос його ім'я. Та й досі малоросійська братія не дуже охоче його згадує.

Основою нашого правопису послужив і досі неперевершений і досі актуальний словник Бориса Грінченка (виданий в 1906-07-их роках), а вирішальне опрацювання його доручено найкращим мовознавцям. Першим з них був академік Агатангел (не Агафангел!) Кримський — феномен, який знав понад три десятки східних мов, починаючи з урало-алтайських і кінчаючи японською, не згадуючи, звичайно, європейських. Цей учений був настільки знаним у науковому світі, що, наприклад, одна з найсолідніших енциклопедій — німецька Брокгауз — вважала собі за честь мати його в колективі своїх співробітників.

(Продовження буде)

ПОДІЇ

ДОПОВІДЬ
Г. РУДАВСЬКОЇ

Нью Йорк. — НТШ в Америці влаштує доповідь професора Київського Торговельно-Економічного Університету, члена-кореспондента НАН України д-ра Ганни Рудавської на тему „Чорнобиль: харчування і проблеми. Збереження генофонду українського народу“. Доповідь відбудеться 21-го вересня в НТШ, 63 Четверта аве. в Нью Йорку; початок о год. 5-й вечора.

ЗУСТРІЧ ІЗ
ПРЕДСТАВНИЦЕЮ
КИЇВСЬКОГО РАДІО

Нью Йорк. — Український Народний Дім в Нью Йорку влаштує зу-

стріч із журналісткою Київського радіо Лідією Шевчук-Кухар, яка розповість про Київське радіомовлення і зробить звукозапис дискусії. Зустріч відбудеться у четвер, 26-го вересня, в Українському Народному Домі, 140 Друга аве., початок о год. 6-й вечора.

„ПЕЧЕННЯ БАРАБОЛІ“
У ЛІГАЙТОНІ

Лігайтон, Па. — Станція Братства кол. воєн 1-ої УД УНА та оселя ім. Олега Ольжича в Лігайтоні влаштовують на цій оселі традиційне „печення бараболі“ у суботу, 28-го вересня. Початок о год. 1-й після полудня. Забава почнеться о 9-й год. вечора, грати-ме оркестра „Львів'яни“.

НА ПІДСТАВІ ВІДКРИТИХ тепер деяких архівів в ЗСА, стверджено, що американський Уряд знав негайно після закінчення корейської війни, що в Північній Кореї знаходиться біля тисячі американських військовиків, яких, незважаючи на міжнародний договір, не повернуто до ЗСА. Із відкритих тепер документів показується, що в Пентагоні було відомо у 1953 році про понад 900 американців, яких уряд Північної Кореї не звільнив після закінчення війни. Це збільшило припущення, що в Північній Кореї досі живе ще якась кількість американців, про яких нічого в ЗСА не відомо. Ця справа буде темою окремого переслухання в Комісії з питань крайової безпеки.

50-літній ювілей подружжя Миколи й Емілії Дворських

У неділю, 23-го червня ц.р., о год. 9:30 рано була відслужена Божественна Свята Літургія в українській католицькій церкві св. Пречистої Діви Марії в Байонні, Н. Дж., в честь вшанування 50-річчя ювілятів Миколи й Емілії Дворських, яку відправив о. Мар'ян Струць. Під час Літургії ювіляти прийшли до тетраподу, де о. Мар'ян укоронував їх та відчитав молитву шлюбу, уділив Божого благословення, Божих ласк та побажав прожити у здоров'ї ще довгі літа. А парафіяни при участі церковного хору відспівали „Многая літа“.

В неділю, 30-го червня, на запрошення дітей Марусі з чоловіком Майком, Ірени з чоловіком Елі, Богдана з дружиною Миросею, Миколи з дружиною Карен та Данусі, яка з причин хвороби не могла взяти участі в цьому святі, в залі Українського Народного Дому в Байонні, Н. Дж., зібралася родина, святи, пригости, члени Українського Державного Фронту, громадських і парафіяльних товариств, разом понад 50 осіб.

При вході на залю батьків вітали сини Богдан і Микола та внуки Мариса, Хростофер, Сін, Михайло, Брендон і Дженефер українським звичаєм — хлібом, сіллю та вином на вишитому рушнику, опісля вручили їм коронку і запровадили за стіл

на призначене місце, ставлячи корону на гарно прибраний стіл. Присутні винагородили ювілятів гучними оплесками та гримиком „Многая літа“.

Банкет почав молитвою подяки і благословення, яку провів о. Мар'ян. Привітавши ювілятів, він зложив подяку їм від себе особисто та від всіх парафіян. Відтак доня Маруся як провідник цього відзначення гарним привітальним словом, дякуючи батькам за опіку, щире любов та допомогу і бажаючи ще довго, довго щасливо та в доброму здоров'ї прожити разом з ними, започаткувала тост. По обіді щирі вітання складали діти, внуки та приятелі. Особистий привіт обом ювілятам склав посадики міста Байонну Леонард Кічек та вручив їм ювілейну грамоту. Писемні привіти та побажання з Білого Дому від президента Билла Клінтона та його дружини Гіллари відчитала доня Ірена. З Ватикана надійшло благословення від Папи Івана Павла II, що було великою несподіванкою, яке відчитав о. Мар'ян та вручив ювілятам і ще раз побажав їм „Многая літа“.

Із зворушенням ювіляти вислухали привіти від родини, брата Івана, племінника Володимира з України та брата Стефана з Міннесоти, які відчитав сват Степан Кметь та зложив ювілятам щирі поба-

жання від себе і всіх присутніх, побажавши добро-го здоров'я та багатьох літ життя. Присмодно несподіванкою для ювілятів був виступ дуету співаків-бандуристів подружжя Михайла та Олі Стащишних, які гарним голо-сом, по-мистецьки вико-нали кілька пісень з уло-бленою ювілятами піс-нею „Рідна мати моя“.

Микола Дворський народився в селі Ниско-лизи Бучацького району на Тернопільщині. Пані Емілія, з дому Думська, народилася в селі Мозо-лівка коло Підгайців. Під час війни їх забрали до Німеччини на примусову працю. Доля закинула їх далеко одне від одного. Тяжка праця, війна — все це мало вплив на їхнє важке життя. В кінці війни вони опинилися в ДП таборі Ройте Равенсбург, потрапили близько одне від одного. Незабаром за-позналися, і Боже прови-діння звело їх разом, за-любилися і одружилися 24-го червня 1946 року.

В березні 1947 року в них народилася донечка Дануся. За два роки под-ружжя Дворських переї-хало до 3'єднаних Стейтв Америки й замешало у місті Байонні, Нью Джерзі. Початки були нелегкі, незнання англійської мови були великою перешко-дою, але з Божою допо-могою вдалося знайти відповідне помешкання і влаштуватися на працю та почати самостійне життя.

Степан Кметь

Подружжя Емілія і Микола Дворські.

У ТРЕТЮ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
бл. п.
РОМАНА ДАНИЛЮКАзаупокійна
СЛУЖБА БОЖА
буде відправлена

в четвер 26-го вересня 1996 р. о год. 6:00-й веч.

в церкві Святого Архистратига Михаїла, Менвіл
Н. Дж.Рідних, приятелів і знайомих про молитви
за спокій душі покійного просить

дружина МАРТА з родиною

ПОВІДОМЛЯЄМО

що в суботу 5-го жовтня 1996 р., о год. 1:30 по пол.
на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.
буде відправлена

ПАНАХИДА

за душі спочилих:

бл. п. ГАЛИНИ ОВСІЄНКО
бл. п. ВАСИЛЯ ОВСІЄНКО
бл. п. ЛЮБОМИРА ОВСІЄНКОКолишніх приятелів покійних проситься
про участь та молитви.

Ю. і О. СОСЕНКО

У глибокому смутку повідомляємо родину приятелів і
знайомих, що в понеділок 16-го вересня 1996 р. в Трентоні,
Н. Дж. відійшла у вічність наша дорога ТІТКА

СВ. П.

СОФІЯ НЕЗД
(НЕЗДІЙМИНОГА)ПАРАСТАС у середу 18-го вересня о год. 8:30 веч. в по-
хоронному заведенні Koschek & Porter Funeral Directors, Inc.
990 S. Broad St. Trenton, N.J.ПОХОРОННІ відправи у четвер 19-го вересня о год. 10-й
ранку в українській православної церкві-пам'ятнику св. Ан-
дрія Первозванного, Main St., South Bound Brook, N.J.ПОХОРОННІ будуть відправлені її племінником — отцем
Тимофієм Томсон та о. протопастером Богданом Желе-
хівським.

Про молитви за спокій душі покійної просить:

племінниця — АННА ДЕРИЛО з родиною
племінник — ФЕДІР ДЗЯМКО з родиною
племінниця — МАГДАЛИНА ЮСУПОВА
з родиною
— СВИТЛАНА ТОМСОН
з родиною
і вся родина в УкраїніДілимося сумною вісткою, що 4-го вересня 1996 року у
Стоктоні Каліф. на 89-му році життя упокоїлася в Бозі
наша найдорожча МАМА, ТЕЩА, БАБУНЯ,
ПРАБАБУНЯ, СЕСТРА і ТЕТА

бл. п.

ПАВЛЯ з ЗАРИЦЬКИХ
НІМИЛОВИЧПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 9-го вересня ц.р. у
Стоктоні Каліф. у церкві св. Бернадетти. Похована на като-
лицькому цвинтарі у Стоктоні.

В глибокому смутку залишила:

дочку — УЛЯНУ з мужем ЛЕОНІДОМ
КАМЕНЕЦЬКИМ
внуки — МАРКА КАМЕНЕЦЬКОГО з
дружиною ЕДІТ
— МИРОНА КАМЕНЕЦЬКОГО
з дружиною ДІАНОЮ і
сином ДЖЕЙКОМ
та ближчу і дальшу родину в ЗСА і Україні.
Спи спокійним сном, дорога мамо!

Пам'яті проф. д-ра Т. Залуцького

30-го липня цього року несподівано помер на 77-му році життя св. п. д-р Теодор Богдан Залуцький. Народився Теодор 11-го квітня 1919 року в Беле-луї, повіт Снятин, Гали-чина, в родині о. Василя й Івонни з Войнаровських. Фармацевтичній студії по-чав у Львові 1937 року і закінчив їх 1945 року док-торатом фармацевтичної хемії у Відні, Австрія. 1956 року працював ви-кладачем хемії в УНРРА університеті у Мюнхені. В тому ж році одружився зі студенткою Мирославою Петришак. В 1947-49 р. був викладачем фарма-цевтичної хемії на фар-мацевтичному факультеті

УТГП в Мюнхені. Належ-но зрозумівши гостроту питання української нау-ки, д-р Т. Залуцький сво-їми високошкільними студіями був пов'язаний з УТГП і тим самим орга-нічно до нього належав. Немале значення має твердження, що українсь-кі науковці в величезній більшості належали до категорії саможертвенних жерців науки. Українська наука під окупацією всро-гів нашого народу ніколи не мала можливостей цілком віддаватися нау-кій праці, ані не мала на-дій на забезпечену кар'є-ру, — навпаки все було зв'язане з неприємноста-ми і нужденням існуван-ням. А скільки українсь-ких науковців загинуло у кривавій ежовщині тільки тому, що вони були укра-їнськими науковцями.

Сучасне людство не знає прикладу, щоб таку складну з організаційного і технічного боку справу,

як високошкільний зак-лад УГА-УТГП, можна бу-ло організувати, перебу-ваючи на еміграції. Це до-конали українські профе-сори, науковці, між якими був і проф. д-р Теодор Богдан Залуцький.

В 1949 році проф. Т. Залуцький емігрував з родиною до Америки й поселився в Чикаго. По закінченні нострифікації одержав посаду асистента професора фармацевтич-ної хемії у Говард універ-ситеті у Вашингтоні; зго-дом був іменований над-звичайним, а 1972 року — повним професором. Він був членом різних фахо-во-професійних това-риств: дійсним членом хе-мічно-біологічно-медич-ної секції НТШ, головою Осередку НТШ у Вашин-гтоні, членом добродієм НТШ і автором наукових праць у професійних аме-риканських публікаціях.

Д-р Богдан Крук

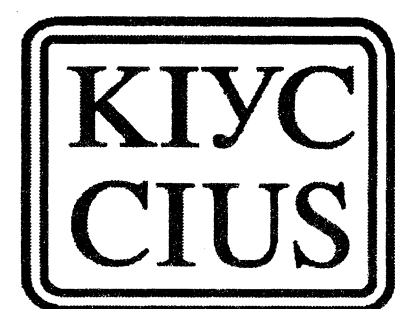
Президент...

(Закінчення зі стор. 1)

у Дніпропетровському. Ракетно-космічні моделі, виготовлені юними енту-зіастами, виставлені у Музеї Ракетно-Космічної Техніки, відкритому при новоствореному центрі.

Виступаючи 12-го ве-ресня на вічу з нагоди від-криття центру, Президент Кучма зазначив, що біль-ша частина його життя пов'язана з „Південним машинобудівним заво-дом“ і ці роки він вважає найкращими.

Оскільки в цей самий день О. Макарову випов-нилося 90 років, то при-вітати його прибули коле-ги з різних куточків ко-лишнього СРСР: колиш-ній генеральний конст-руктор конструкторського бюро „Південне“ Володи-мир Уткін, генеральний конструктор російського виробничого об'єднання „Енергія“ Юрій Семенов, космонавт Сергій Афанас-єв, президент російсь-кого аерокосмічного това-риства „Союз“ Олександр Серебров і багато інших видатних осіб.

Cius Press
352 Athabasca Hall
University of Alberta
Edmonton, Alberta T6G 2E8
tel 403 492-2972
FAX 403 492-4967
e-mail: cius@ualberta.ca

у 400-ліття Берестейської унії

видавництво Канадського Інституту Українських Студій
пропонує читачам нове англomовне виданняThe Ukrainian Greek
Catholic Church and the
Soviet State (1939-1950)

Bohdan R. Bociurkiw

ПОЯВИЛАСЯ

Детальна, наукова аналіза Сталінського наступу на Українську Католицьку Церкву, написана на підставі широкої джерельної бази, включаючи ново-доступні документи із колишніх засекречених архівів НКВД. 320 ст. 12 сторінок ілюстрацій ISBN 1-895571-12-X \$39.95 + \$4.00 за пересилку Шукайте в книгарнях або замовляйте прямо від видавництва.

http://www.chass.utoronto.ca:8080/~tarn/projects/press.html

Велика болюча втрата

„Я буду кризь сльози сміятись... Без надії таки сподіватись” було моттом підкошеної тяжкою недугою св. п. Зіни Ботте, першого почесного генерального консула України в Австралії, чутливе українське серце якої перестало битися 30-го червня цього року. Ця злочасна вістка прокотилася по українських громадах Австралії і огорнула всіх смутком і почуттям великої втрати. Св. п. Зіна Ботте в першу чергу залишила у скорботі вірного чоловіка Валерія, сина Пилипка, їхню родину, українське суспільство в Австралії, а також незалежну Україну, почесним генеральним консулом якої вона була від перших днів незалежності України, виконуючи віддану їй любов'ю всім, не раз не легкі і складні обов'язки, гідно репрезентуючи незалежну Україну і народ наш.

Всі, хто знав Зіну Ботте, буде пам'ятати її як чарівну українку — висококультурну і тактовну до всіх, з притаманною їй щирістю і добротою, яка любила свій народ і намагалася завжди допомогти кожному.

Намагаючись забути про незвичайний стан свого здоров'я, Зіна Ботте майже до останніх днів свого життя була активною. Вона організувала і провела нараду з комерційно-торговельних питань, будучи господарем 449-ї наради, особисто приймала високопоставлених гостей такого високого форуму в престижному Мелбурн клубі. Тоді вона підкреслила, що репрезентувати Україну як найбільш потужну європейську державу в галузі металургії, виробництва зерна й мінеральних добрив та науково-технічних програм у сфері космічного зв'язку та енергетики. Під час цього першого форуму почесний генеральний консул України в Австралії Зіна Ботте успішно нав'язала корисні для України ділові зв'язки, які послужать початком активізації торговельних відносин поміж Україною і Австралією. Це був останній триумф Зіни Ботте як генерального консула України в Австралії.

І тому не дивно, коли на Панахиду в середу, 3-го липня, та похоронні відправи на другий день в українській католицькій катедрі св. Петра й Павла, крім українського православного і католицького духовенства, в складі 11 осіб на чолі з Єпископом Іваном Прашкком, у молитовному єднанні прибуло понад тисячу осіб нашого громадянства, а також представники уряду і опозиції та понад 50 представників консульських і дипломатичних установ. Такої великої кількості людей, різних

Св. п. Зіна Ботте

за національним походженням та віросповіданням, українська Австралія ще не бачила від часів поселення. Під час похоронних відправ у катедрі св. Петра й Павла висловили слова пошани і подяки: о. протоієрей УКЦ Василь Іванчак, президент Донкастерського роторі клубу А. Овен та голова Консульського Корпусу Австралії Т. Бадаві. Під час похоронних відправ співали два хори: хор мельбурнської парафії „Чайка” та молодечий катедральний хор, співи яких єдналися в унісон з молитвами присутніх, які прибули, щоб вшанувати Велику Українку, котра виросла поміж нами та пройшла з нами всі етапи піонерського життя, закріплюючи свою національну окремішність та українську принциповість.

Зіна протягом багатьох років була активною пластуною. І пластова молодь щиро вшанувала свою подругу, прибувши до катедрі. Пластуни несли домовину св. п. Зіни з катедрі та по прибутті на українську частину цвинтаря у Фокнері, до місця її похорону, стояли коло домовини на останній стійці.

Над домовиною св. п. Зіни зворушливо промовляли о. протопресвітер Борис Сташин від УА-ПЦ, від СУОА — Мар'ян Ткачук, від Української Громади Південної Австралії — д-р Святополк Шумський, від Української Громади Вікторії — Андрій Глухачик, від Пласту — Наталка Гриневич, від Надзвичайної Допомоги Дітям Чорнобиля — Ірена Савчак, від хору „Чайка” і мистців — Галина Корінь та інші. Зворушливим моментом було поспівання домовини землею з рідної Полтавщини.

Промовляючи над домовиною покійної, автор цієї посмертної згадки підкреслив, що слова „Лесі України, Так! Я буду кризь сльози сміятись... Без надії таки сподіватись” відносились і до покійної, яка була оптимісткою до кінця. В катедрі біля мене сів новий генеральний консул Америки, який окреслив св. п. Зіну словами: „Я пізнав її як ви — культурну, тактовну та надзвичайно ніжну і скромну жінку, яка палапа віддана любов'ю до України і гідно її репрезентувала. Таких дипломаток, на жаль, сьогодні обмаль. Вона була надзвичайною постаттю”. Велика кількість квітів була зложена біля домовини, серед яких були і від прем'єр-міністра Австралії Джана Говарда та міністра закордонних справ Александра Довнера. Прощаючи зі сльозами

св. п. Зіну, пластуни і пластунки заспівали їй востаннє пластову пісню, яку вона так любила, „Ніч вже йде”, а „Чайка” і церковний хор — „Чусш, брате мій”.

В катедрі домовина св. п. Зіни була покрита державним прапором України, який пластуни передали родині перед опущенням домовини до гробу. Схилилися востаннє українські національні прапори над останками покійної. Прощали св. п. Зіну родина, приятелі і численна українська спільнота.

У катедральній залі ім. Патріярха Йосифа Сліпого було досить важко помістити всіх тих, хто прибув на поминальну трапезу. Серед присутніх можна було відчувати великий жаль і болючу втрату, які були віддзеркалені у словах промовців. Владика Іван Прашко підкреслив важливість екуменічної родини в житті українців-католиків, православних і всіх інших віровізнань, вказуючи, що такою родиною була сім'я покійної Зіни і Валерія Ботте. Отець протоієрей Олександр Кенез прочитав співчуття для родини і всіх присутніх, яке одержано з Риму від нашого Єпарха Владика Петра Стасюка. Співчуття і жаль висловили родині Т. Мазур від Братства св. Верх. Ап. Петра і Павла та М. Грудка від Крайової Управи СУА; інж. М. Болюх від РУКА і Комітету Допомоги Україні; А. Ляхович від УК „Дністер” і Фундації Допомоги Дітям Чорнобиля; С. Корінь від хору „Чайка” і мистців; Н. Панасіг від Клубу Старших Громадян. Отець Іван Паушля з УАПЦ прочитав співчуття родині покійної та українській спільноті, які одержано з України та інших наших поселень.

Глибокі вислови жалю та щирі співчуття родині і всім українцям Австралії надіслали від Уряду України та української дипломатії міністер закордонних справ України Геннадій Удовенко, від Української Всесвітньої Координаційної Ради і Товариства „Україна” — Іван Драч, письменник і депутат Володимир Яворівський та інші провідники українських громадсько-політичних організацій, товариств і об'єднань.

Серед тих, хто прибув, щоб віддати шану і промовести в останню путь св. п. Зіну Ботте, першого почесного генерального консула України в Австралії, яка удостоїлася високого звання „Мати дітей Чорнобиля”, прибули сен. Джим Шорт від федерального парламенту і уряду Австралії, лорд Род Кемп, парламентський секретар. Від прем'єра і уряду стейту Вікторії прибула Денніс МекДжил. Були й інші представники від урядових та громадсько-політичних організацій.

Св. п. Зіна Ботте віддана і гідно несли прапор незалежної України, намагалася допомагати жертвам чорнобильської трагедії, особливо дітям, як добра матір. Призначення і авторитет були її повсякчасними супутниками. Саме в цей соняшний для неї час перестало битися її велике українське серце.

Д-р Святополк Шумський

Ювілей Сестер ЧСВВ

Сестри Чину св. Василя Великого, провінції Ісуса Любителя Людства, у Матірному Домі на Факс Чейсі, Па., недавно відсвяткували ювілей і вшанувати 11 сестер за роки їхньої праці й посвяти для Чину. Вшановано сестер за 70, 65 і 60 років їхньої праці. Разом цих 11 сестер присвятили 700 років служіння для Васильянского Чину. Святу Літургію відправив о. Євген Гаттер із церкви Св. Духа у південній Філядельфії. Після Богослужби відбулася святкова вечеря в ідальні монастиря.

Сестри Чину св. Василя Великого знаходяться по цілому світі. Вони прибули на Факс Чейсі у 1911 р. і вже 85 років проводять місіюну працю і освітні установи у навколишніх громадах.

Вшановані за 70 років служіння:

Сестра Ігнатія Боратська, ЧСВВ, — вступила до монастиря у травні 1928 року, була учителькою і куховаркою у Філядельфії, Мериленді та Нью Йорку перед прибуттям до Матірного Дому у 1981 році.

Сестра Марія Єремія Роман, ЧСВВ, вступила у 1926 р. і вчила у Пенсильванії, Ілліной, Нью Йорку і Мишигені. Була провінційною настоятелькою від 1951 до 1954 року, коли стала генеральною секретаркою в Римі,

до 1963 року. Вона прибула до монастиря на Факс Чейсі у 1977 році.

Відсвяткували 65 років служіння:

Сестра Дмитрія Табарчек, ЧСВВ, вступила до Чину у грудні 1931 р. Вона вчителювала у Пенсильванії, Ілліной, Нью Йорку, Мишигені і Нью Джерзі. Тепер працює у бібліотеці Менора Джуніора Коледжу.

Сестра Марія Ансельма Голуб, ЧСВВ, вступила до Чину у липні 1931 року і вчила в Пенсильванії, Ілліной, Мишигені, Нью Йорку і Нью Джерзі, поки прибула до Матірного Дому на Факс Чейсі у 1981 році.

Сестра Андрея Нагірна, ЧСВВ, вступила до Чину у вересні 1931 року. Вона вчила в Огайо і Пенсильванії, поки стала провінційною секретаркою у 1956 р. У 1960 р. вона стала скарбником провінції до 1975 р., а після почала вчителювати в Академії св. Василя. Сестра працює неповний час у бібліотеці Менора Джуніора Коледжу, де працює по сьогодні.

Сестра Христофора Бонк, ЧСВВ, вступила до Чину у вересні 1931 року і вчила у Нью Йорку, Пенсильванії, Огайо і Нью Джерзі. Вона служила в парафії від 1993 до 1995 р. і тоді прибула до Бюра фінансів Матірного Дому.

Відсвяткували 60 років служіння:

На фото (задній ряд): Сестра Ореста, Сестра Бенігна, Сестра Марія Анна, о. Євген Гаттер, Сестра Дмитрія, Сестра Христофора і Сестра Андрея; (передній ряд, зліва): Сестра Ігнатія, Сестра Єремія, Сестра Хризанта і Сестра Ансельма, ЧСВВ.

Сестра Марія Анна Горньовська, ЧСВВ, вступила до монастиря в серпні 1936 року і вчила у Мишигені, Ілліной, Пенсильванії, Нью Джерзі і Огайо, поки стала бібліотекарем у Менора Джуніора Коледжі, де працює по сьогодні.

Сестра Емілія Прокопик, ЧСВВ, вступила до Чину у липні 1936 р. Була директоркою Академії св. Василя і вчила у Пенсильванії, Нью Йорку, Ілліной і Мишигені. Сестра Емілія була генеральною настоятелькою від 1971 до 1983 року і радником до 1989 року.

Сестра Ореста Дублянська, ЧСВВ, вступила до Чину у липні 1936 року і вчила в Ілліной, Мишигені, Нью Йорку і Нью Джерзі. Вона була провінційною секретаркою від 1953 до 1955 року. Описла працювала в Східному Інституті в Римі (від 1980 до 1994 року). Нині служить на Філіппінах.

Сестра Бенігна Вовчук, ЧСВВ, вступила до Чину в серпні 1936 року. Вона вчила в Мишигені, Нью Джерзі, Нью Йорку, Пенсильванії, Огайо та Ілліной. Від 1978 до 1980 року служила Групі Понов-

лення. Сестра прибула до Матірного Дому у 1988 році і почала працювати в бібліотеці Менора Джуніора Коледжі.

Сестра Христина Бурій, ЧСВВ, вступила до Чину в серпні 1936 році і вчила у Ілліной, Мишигені, Нью Йорку і Пенсильванії. Вона була в Домі св. Василя від 1977 до 1983 року, коли служила в Генералії в Римі. Прибула до Матірного Дому у 1994 року і була асистенткою настоятельки монастиря ЧСВВ. Сестра Христина є архіварем провінції.

Святочний Кооперативний „Веселий день”

Святочний тим, бо саме цього року припадає ювілей 45-ліття чикагської Української Федеративної Кооперативної Каси „Самопоміч”.

В неділю, 4-го серпня 1996 року з'їжджалися члени і нечлени на кооперативну оселю в Равид Лейку, щоб спільно і радісно провести цей день. Приваблювала ще й цікавість льотерійного виграшу (45 „льосів” на 45-ліття!), дарунки, можливість спортивних ігор.

Прибули на оселю достойні гості. Серед них генеральний консул Віктор Кирик зі своїми співробітниками і друзинами, працівники „Авіалінії України”. Виймовним гостем був Преосвящений Владика Василь Лостен, який теж є цього року ювіляром — 25-ліття архієрейського служіння — і цього дня був гостем „кооперативної чикагської родини”. Владика В. Лостен прибув дещо пізніше з чикагським Єпархом Кир Михайлом Віварчем.

Для усіх були бажані дарунки — знова парасольки (2 тисячі!); для дітей — прерізні забавки, солодощі. Вступ був вільний, таке ж паркування. Кошти покрила „Ювілейна каса”.

О год. 11-й розпочалась Служба Божя, яку відправив о. Олександр Авраменко. Після Літургії сильними музичними акордами був даний знак, що розпочинається свято. Його офіційно відкрив президент установи Богдан Ватраль. З теплом у

голосі, вітаючи гостей, усіх присутніх, згадав, що минулого року на цьому місці стояв сл. п. Роман Іличик, довголітній президент Ради директорів. — Ми збережемо пам'ять про нього! — запевнив Б. Ватраль.

Виймовне закінчення саме цього ювілейного року мав короткий виступ дири. Омельяна Плешкевича — Почесного президента, який був 45 років тому „при народинах” нашої кооперативної установи, як один з головних її засновників, своїм словом пов'язав цей цілий період: становлення, росту і сьогоднішнього розквіту рідної кооперативної каси, яка є гордістю і членів, і громади.

Радисними оплесками був прийнятий і привітаний консула В. Кирика, бо вів за несподіваного, у великих болях народженою, конституцією!

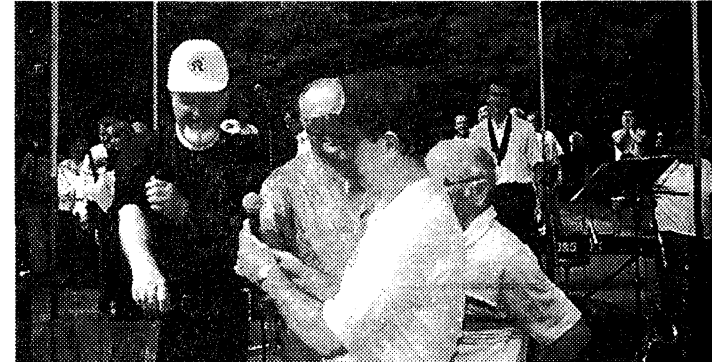
Обід був дуже різноманітний — всі стани працювали справно. Гарячі страви подавав Культурний Осередок, гамбургери, ковбаски з додатками і напівки були під заглядом дирекції оселі. (Хоча оселя має приметник кооперативна, не належить її утотожнювати з касою „Самопоміч”; це дві окремі громадські одиниці). Дирекції оселі, який подобався та викликав дотепи і веселі зауваження. Наприклад, якась дитина зовсім обнищала про позички, ледве не волокла. Зразу зауваження — мале, а вже відчуває тягар позички!...

Були й веснянки, а в середині гарна Подольська тріада розгублено чекала голоснішого співу, щоб робити відповідні „рухи”. Зразу наспіла

не зовсім розуміють новоприбулі з України, що привозять з собою напівки та їжу. Але може це зміниться. Були ще інші, інформаційні станки, від Т-ва Української Мови, від Т-ва Рух — допомога Україні. А головне, була дуже цікава виставка фотознімок — 45-ть років каси „Самопоміч” — надзвичайні, історичні вже, документальні вартості знімки, рік за роком знімки людей, працівників, лідерів, приміщень, влаштувань тощо.

Весілля працювала музика. Відоме вже в Чикаго і околицях „Джерело”: солісти Наталя і Богдан Кисілі, скрипаль Володимир Коцюба, він і володіє електричним акомпанюючим інструментом, і майстер саксофону приятель-литовець. Невтомний був і ведучий Веселим днем Зиновій Маринець, який додав і життя, й гумору, де тільки була потреба. Гарна, різноманітна, захоплююча була діточа програма: годинки, з'їзди, коніки, збірні ігри, марш дітей з рекламними написами, який подобався та викликав дотепи і веселі зауваження. Наприклад, якась дитина зовсім обнищала про позички, ледве не волокла. Зразу зауваження — мале, а вже відчуває тягар позички!...

Були й веснянки, а в середині гарна Подольська тріада розгублено чекала голоснішого співу, щоб робити відповідні „рухи”. Зразу наспіла

Владика В. Лостен витягнув щасливий льос. Відчитує Б. Ватраль.

„швидка допомога”: З. Маринець і Н. Кисілі як заспівали (ше й змикрофоном!) „Ой встань, встань, Подольсько” і т. д., то і рухи були, і загальна спонтанна веселість. Це діти, які самі собою були окрасою. Довкруги батьки, бабусі, дідуся і багато інших глядачів. А ще інша категорія глядачів обступила спортивні площі, де безперейшли змагання у відбиванні-волейболі. Любителів танцю півтали звуки музики на площу, і замирювали пари у різних строях, весело забавляючись. Скрізь панував настрій відпруження, веселості, гарного літнього дозвілля.

Зблизилася пора розграти льотерії. У „ригвалі” взяли участь і обидва Владики. Першим витягнув виграш Владика В. Лостен, а щасливим виграшем став наш член з Філіппін у Нью Джерзі — 1,000.00 дол.! Другим „льос” тягнув Владика М. Віварч. Всі інші виграші дісталися різним щасливцям, членам рідної каси „Самопоміч”, української

громади. Поволі день добігав кінця. Задум щорічного Кооперативного Веселого дня вимагає від організаторів великого труду, організаційних заходів, коштів, одначе нічого не шкода, бо це спільне дозвілля має велике національно-громадське значення: воно зближує та єднає. Ще варто почути, як нас оцінюють інші.

Ось оцінка американця, члена Всесвітньої Кооперативної Ради WOCU: — „Зі всіх етнічних груп тільки українці зуміли, на ґрунті клеча „допомагаймо самі собі”, створити не лише чисельні кооперативно-фінансові установи, але і пов'язати їх організаційно у крайові центральні та завершити Українською Світовою Кооперативною Радою (УСКР).

Ірина Камінська

Діти приготувалися до забав. Іграми і забавами проводила Оксана Канаєва. Допомогали: Аня Луків і Лєся Березовська; обі працюють у „Самопоміч”, прибувши недавно з України.

УКРАЇНЬКА

ВИШІВКА

АЛЬБОМ

Автор тексту та упорядник Тетяна Кара-Васильєва. Художник Майя Ессаулова. Київ: „Мистецтво”, 1993, стор. 263. Тверда обкладинка, ціна 32.00 дол.

Можна набувати у книгарні Свободи.

Мешканці стейту Нью Джерзі зобов'язані доплатити до ціни 6% продажного податку.

ГРОМАДСЬКІ ІМПРЕЗИ

Редакційні вістки про громадські імпрези будуть поміщені у „Свободі” тільки після появи патних оголошень у щоденнику або „Українському Тиждеві”.

Редакція „Свободи”

Чи знаєте, що

„СВОБОДА”

це не тільки найстарший український щоденник у світі безперейної появи, але й найдешевший.

За нього платять члени УНСОУ 30 центів, а нечлени — 40 центів.

Чи не варто підтримати цю газету передплатою?

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ГАЗЕТИ і ЖУРНАЛИ УКРАЇНИ!

Через книгарню „Свободи” ви маєте можливість передплатити на будь-який період і від будь-якого місяця майже всі часописи України, починаючи від „Літературної України” і закінчуючи регіональними виданнями.

За детальнішими інформаціями і каталогом телефонуйте на число: (201) 434-0237 або пишіть на адресу:

Ukrainian Publication Subscription Department Svboda Bookstore 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07302

СВШАН

касети, компакт диски, відео, шкільні книжки, комп'ютерні програми, та різні подарунки. Замовляйте каталог! Тел.: 1-800-265-9858

26 First Avenue New York, NY 10009 Tel.: (212) 473-3550

ПО ГУРТОВИХ ЦІНАХ: нитки ДМЦ, різного роду матеріали для вишивання, канви, книжки з українськими візрами і т. п. в АРЦІ.

* FUNERAL DIRECTORS *

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

ЛУІС НАЙГРО - директор Родина ДМИТРИК

Peter Jarema

129 EAST 7th STREET NEW YORK, N.Y. 10009 (212) 674-2568

ЖІНКА з України

шукає працю у місті Кембрідж, біля Бостону. Тел.: 1 (941) 426-0504

* REAL ESTATE *

ПРОДАЄТЬСЯ

Двородинний мурований дім 350 м², Польща коло Ярослав (Переворськ). Земля ділянка 10 арів. Звертайтесь: ЗСА: (718) 835-1429 Польща: 011-48-10-48-3633

БУДИНОК на ПРОДАЖ

Ранчо — 7 кімнат, вітальня з каміном — розташоване на 8-ми акрах землі з гірським потоком. Будинок з 2-ма спальнями до винайму з місячним прибутком 500.00 дол. 2 млі від Союзів. Ціна 189.000 дол. Тел.: (914) 626-8187